

Huvudman

Skellefteå kommun

Beslut

Datum 2024-06-17

Dnr SI 2024:616

Sida 1 (17)

Ärendet

Tillsyn av förskoleklass och grundskola Ostviksskolan i Skellefteå kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Skellefteå kommun att senast den 31 oktober 2024 ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande garanterad undervisningstid, betygssättning och dokumentation av betyg samt skolans arbete för att skapa studiero. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Skellefteå kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Skellefteå kommun ska vidta följande åtgärder

Garanterad undervisningstid

- Se till att eleverna som gick årskurs 4 under läsåret 2023/24 får den garanterade undervisningstiden i ämnet idrott och hälsa fördelat utifrån den stadieindelade timplanen, om inte avvikelser är beslutade genom beslut om anpassad studiegång, anpassad timplan eller prioriterad timplan. Av huvudmannens redovisning ska det framgå hur undervisningen i ämnet är schemalagd under läsåret 2024/25 och hur eleverna i dåvarande årskurs 4 kompenseras för läsåret 2023/24 (3 kap. 12 och 12 h §§, 10 kap. 4-5 §§ skollagen, 9 kap. 3 och 4 a §§ samt bilaga 1 skolförordningen [2011:185]).

Betygssättning och dokumentation av betyg

- Se till att beslut om betyg dokumenteras i en betygskatalog i enlighet med författningarnas krav. Det innebär att den eller de lärare som har beslutat om ett betyg ska datera uppgiften om betyg i betygskatalogen och förse uppgiften med sin egenhändiga signatur. Om betygskatalogen förs elektroniskt får uppgiften i stället skrivas under elektroniskt. (6 kap.

10 § skolförordningen samt 7 § Skolverkets föreskrifter om betygskatalog [2011:123]).

Skolans arbete med att skapa studiero

1. Rektorn ska se över, tillsammans med undervisande personal, vilka elever i årskurs 4 som under läsåret 2023/24 vid upprepade tillfällen stört ordningen. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 31 oktober 2024. (26 kap. 7 § skollagen).
2. Se till att utreda de elever som identifierats i punkten 1. Detta ska ske i samråd med de identifierade elevernas vårdnadshavare. Om förutsättningar för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § skollagen är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. Även denna dokumentation ska ges in i samband med huvudmannen. (5 kap. 9–10 §§ skollagen).

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Skellefteå kommun en anmärkning avseende brister rörande fjärrundervisning samt användning av rektorstiteln och tydliggörande om vem som är skolenhetens rektor. Skellefteå kommun ska senast den 31 oktober 2024 vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i övriga delar.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2024:616) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys våren 2024 inlett en tillsyn av Ostviksskolan i Skellefteå kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Ostviksskolan följer gällande bestämmelser om garanterad undervisningstid, fjärrundervisning, betygssättning och dokumentation av betyg, skolans arbete med att skapa studiero, särskilt stöd samt användning av rektorstiteln och tydliggörande om vem som är skolenhetens rektor.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 19 mars 2024 och den 23 april 2024. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat scheman, betygskatalog och beslut om åtgärdsprogram. Därefter har kompletterande dokument begärts och inkommit under perioden fram till den 24 maj 2024. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Garanterad undervisningstid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har tagit del av huvudmannens beslutade timplan, vilken har gällt för läsåren 2020/21, 2021/22, 2022/23 och 2023/24. Timplanen anger hur många minuter per vecka som, i genomsnitt fördelat över läsåret, minst ska schemaläggas per vecka för respektive ämne och årskurs.

Skolinspektionen har även tagit del av samtliga klassscheman för läsåret 2023/24.

Enligt timplanen ska det i årskurs 3 undervisas minst 80 minuter idrott och hälsa per vecka. Av schemat för årskurs 3 framgår att eleverna har en lektion idrott och hälsa som är 60 minuter på torsdagar samt en lektion på måndagar som är 20 minuter mellan klockan 12.20 då matematiklektionen slutar och klockan 12.40 då elevens val börjar.

Enligt timplanen ska det i årskurs 4 undervisas minst 90 minuter idrott och hälsa per vecka. Av ingivna klassscheman framgår att det i årskurs 4 är schemalagt 60 minuter idrott och hälsa.

Enligt timplanen ska det i årskurs 5 undervisas minst 105 minuter idrott och hälsa per vecka. Årskurs 5 har två lektioner i veckan i idrott och hälsa som uppgår till sammanlagt 100 minuter. Årskurs 5 har utöver det tre kortare lektioner om 10 minuter vardera.

Enligt timplanen ska det i årskurs 6 undervisas minst 120 minuter idrott och hälsa. Årskurs 6 har två lektioner i idrott och hälsa som uppgår till sammanlagt 100 minuter. Årskurs 6 har därutöver två kortare lektioner om 10 minuter vardera.

Rättslig reglering

Med undervisning avses processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare eller förskollärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till denna lag och som syftar till utveckling och lärande genom att barn eller elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden (1 kap. 3 § skollagen).

Den totala undervisningstiden för varje elev ska vara minst 6890 timmar (10 kap. 5 § skollagen).

Bestämmelser om fördelning av den garanterade undervisningstiden (timplan) finns i bilaga 1 till skolförordningen (9 kap. 3 § skolförordningen).

Huvudmannen beslutar efter förslag av rektorn om fördelning mellan årskurserna av undervisningstiden (9 kap. 4 § skolförordningen).

I förarbetena till skollagen anges att en viktig förutsättning för att eleverna ska kunna nå kunskapskraven¹ är att de får de undervisningstimmar som anges i timplanen. Av den anledningen är det av betydelse att huvudmännen genom ordentliga uppföljningar säkerställer att eleverna får undervisning i den omfattning de har rätt till. Avsikten med den

¹ Begreppet kunskapskrav i skollagen har fr.o.m. den 1 juli 2022 ersatts av begreppet betygs-kriterier i alla skolformer och årskurser där betygs sätts. I övriga årskurser har begreppet kunskapskrav ersatts av formuleringen kriterier för bedömning av godtagbara kunskaper.

stadieindelade timplanen är att uppnå ökad likvärdighet mellan skolor (prop. 2016/17:143 s. 17 och 19).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att den faktiska undervisningstiden i ämnet idrott och hälsa läsåret 2023/24 i årskurs 4 understiger skolans timplan som anger hur mycket undervisningstid årskursen ska få.

Av huvudmannens beslutade timplan framgår att eleverna i mellanstadiet ska ges undervisning om 90 minuter i årskurs 4, 105 minuter i årskurs 5 och 120 minuter i årskurs 6, vilket motsvarar ungefär 187 timmars undervisningstid i mellanstadiet.

Utifrån utredningen har det dock framkommit att undervisningstiden i årskurs 4 understigit den av huvudmannens beslutade timplan med 30 minuter i veckan under läsåret 2023/24.

Eftersom den schemalagda undervisningstiden i årskurs 4 understiger den av huvudmannens beslutade timplan med 30 minuter i veckan finner Skolinspektionen att det är sannolikt att eleverna i årskurs 4 kommer få för lite undervisningstid i idrott och hälsa i mellanstadiet då det sammanräknat med hur undervisningstiden är fördelad i årskurs 5 och 6 kommer uppgå till ungefär 169 timmar, vilket understiger den lagstadgad garanterade undervisningstiden om 180 timmar. Skolinspektionen bedömer därför att det är en brist.

Skolinspektionen har inga synpunkter avseende den faktiska undervisningstiden i årskurserna 3,5 och 6 i ämnet idrott och hälsa.

Betygssättning och dokumentation av betyg

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har inför tillsynen tagit del av betygskatalogen för höstterminen 2023 samt en förteckning där det framgår vilka lärare som har lärarlegitimation och vilka ämnen lärarna undervisar i. Betygskatalogen förs på papper och består av en sida med en tabell där elevernas namn och personnummer framgår samt elevernas samtliga betyg. Därtill finns även en kolumn benämnd Anteckningar samt en kolumn med elevens meritvärde. Nedanför tabellen finns information om vilken klass och termin betygskatalogen avser samt information om huvudman, skolenheten, skolenhetskod och lägeskommun. Vidare finns en förklaring till förkortningar och förklaringar till andra tecken. Det finns också ett separat dokument där det framgår vilken lärare som är betygssättande i respektive ämne, lärarnas signaturer och datering för betygssättning samt information om klass, termin, huvudman, skolenhet, skolenhetskod och lägeskommun.

Den biträdande rektorn uppger vidare att undervisningen i franska under höstterminen 2023 också skedde via fjärrundervisning men att det var en annan lärare än den nuvarande. Den biträdande rektorn har själv inte träffat läraren. Läraren var inte närvarande när betygs katalogen skrevs under.

Rättslig reglering

Rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar (3 kap. 14 § skollagen).

Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn (3 kap. 16 § skollagen). I 6 kap. 3-6 §§ skolförordningen finns kompletterande bestämmelser om vem som ska besluta om betyg.

Enligt Skolverkets föreskrifter om betygs katalog (SKOLFS 2011:123) ska betygs katalogen utformas så att den skyddas mot förlust och olovlig ändring samt så att dokumentets äkthet över tiden kan säkerställas (3 §). Skolenheten ska ha rutiner för att säkerställa att samtliga beslut om betyg i betygs katalogen har fattats av den eller de som enligt 3 kap. 16 § skollagen ska besluta om betyg (4 §). Betygs katalogen ska föras löpande. Betygs katalogen får föras på papper eller elektroniskt (5 §). Beslut om betyg ska föras in i betygs katalogen dels i slutet av varje termin då betyg ska beslutas, dels i anslutning till att ett ämne har avslutats (6 §). Den eller de som beslutar om ett betyg ska datera uppgiften i betygs katalogen och förse uppgiften med sin egenhändiga signatur. Om betygs katalogen förs elektroniskt får uppgiften i stället skrivas under elektroniskt (7 §).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Skellefteå kommuns verksamhet vid Ostviksskolan inte uppfyller författningarnas krav avseende betygssättning och dokumentation av betyg.

I ämnet franska (moderna språk) har inte den lärare som beslutat om betygen signerat och daterat i betygs katalogen. Att rektorn inte ser till att betygen förs in och signeras korrekt av ansvarig lärare i betygs katalogen är en brist.

Skolans betygs katalog uppfyller inte gällande föreskrifter avseende att varje betyg har en signatur. Då varje betyg är ett beslut ska det vid varje betyg finnas en signatur med datering. En lista med ämnen och namn på

lärare som undervisat i respektive ämne finns tillsammans med lärares underskrifter på en separat sida och inte intill uppgifter om betyg. Eftersom lärarnas signaturer finns på ett separat blad föreligger risk för att bladet med elevernas betyg kan bytas ut eller ändras utan att bladet med betygsättande lärares signatur ändras. Det är av rättssäkerhetsskäl av stor vikt att dokumentation av beslut om betyg sker i enlighet med gällande föreskrifter.

Skolans arbete med att skapa studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Ordningsregler

Skolinspektionen har tagit del av skolans nuvarande ordningsregler. Eleverna uppger att de har fått vara med och ge förslag på olika regler och att lärarna brukar gå igenom och diskutera ordningsreglerna minst en gång per läsår. Elevhälsan uppger att lärarna går igenom ordningsreglerna i klasserna i början av varje termin. Elevhälsan och den biträdande rektorn uppger att ordningsreglerna är gemensamma för skolorna i Byske, Ostvik och Drängsmark. Eftersom eleverna har viss undervisning på de andra skolorna så är det bra med en röd tråd gällande ordningsreglerna som är lika på skolorna. Ytterligare kompletterande ordningsregler finns dessutom på skolan.

Arbete för att skapa studiero

Elever, lärare, personal i elevhälsan, biträdande rektorn samt rektorn uppger att det i årskurs 4 finns återkommande problem med studiero. Elever och lärare berättar att klassen delats inför vårterminen 2024 i två halvklasser och att studieron blivit bättre men fortfarande inte är helt bra. Lärare uppger att de behöver arbeta för att upprätthålla studiero hela tiden. Rektorn uppger att hon varit inkopplad i arbetet med att öka studieron och bland annat handlett den biträdande rektorn.

Den biträdande rektorn beskriver att den bristande studieron yttrar sig bland annat genom elever inte lyssnar när de blir tillsagda och att elever i den årskursen kan "bestämma sig" för att inte vara med på lektioner och lämna klassrummet. Den biträdande rektorn och representanter för elevhälsan uppger att det under föregående läsår var flera av eleverna som vägrade att genomföra det nationella provet eftersom de inte ville. Elevhälsan beskriver vidare att det finns flera elever som har svårigheter i ämnena och att koncentrera sig och att det inte är troligt att alla elever hade fått godkänt resultat på provet om de hade genomfört det.

Den biträdande rektorn förklarar att klassen bytt lärare flera gånger och att det kan vara en bidragande orsak till problematiken. Lärarna har kämpat

mycket med gruppen och har fått handledning av biträdande rektorn, specialpedagogerna och även övriga kompetenser från elevhälsoteamet. Kompetenscentra för hälsa och stöd (KHS) är nu också inkopplande.

Av insänt material inför tillsynen framgår att en utredning om ordningsstörande beteende genomförts. Den biträdande rektorn uppger att utredningen berör en elev i en annan klass.

På frågan om varför inte fler utredningar om orsaken till elevers ordningsstörande beteende genomförts svarar biträdande rektorn att det skulle omfatta en stor del av klassen.

Vid Skolinspektionens observation förekommer att elever återkommande går runt i eller ut från klassrummet och stör andra elever i deras arbete. Elever pratar också om annat än lektionsinnehåll, skriker återkommande rakt ut eller kryper på golvet. Trots att läraren ger upprepade tillsägelser fortsätter det ordningsstörande beteendet.

Rättslig reglering

Arbetet för att skapa studiero

Alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen (5 kap. 3 § skollagen).

Personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma till rätta med en elevs ordningsstörande uppträdande. Enligt de förutsättningar som anges i 7-23 §§ får det beslutas om utvisning ur undervisningslokalen, kvarsittning, tillfällig omplacering, tillfällig placering vid en annan skolenhet, avstängning och omhändertagande av föremål (5 kap. 6 § skollagen).

Om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas (5 kap. 9 § skollagen).

Med utgångspunkt i vad som har framkommit vid en utredning enligt 9 § första stycket ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende (5 kap. 10 § skollagen).

Ordningsregler

Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska

analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsregler (5 kap. 5 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Arbetet för att skapa studiero

Skolinspektionen bedömer att rektorn inte har utrett elever som vid upprepade tillfällen stört ordningen, vilket är en brist.

Det framgår av utredningen att det finns elever i årskurs 4 som vid upprepade tillfällen stört ordningen. Den bristande studieron kommer bland annat till uttryck genom att elever pratar om annat än lektionsinnehåll under genomgångar och arbete, att elever går omkring i eller in och ut ur undervisningslokalen eller skriker rakt ut. Skolinspektionen anser att det nyssnämnda är sådana beteenden som uppfyller kraven i 5 kap. 7 § skollagen. Rektorn har således haft en skyldighet att se till att saken utreds.

Någon utredning om orsaken till det ordningsstörande beteendet för dessa elever har emellertid inte genomförts. Ett av skälen härtill är enligt biträdande rektorn att det skulle omfatta en för stor del av klassen.

Skolinspektionen bedömer att detta inte är ett giltigt skäl, utan rektorn har enligt lag en skyldighet att se till att ett upprepat ordningsstörande beteende utreds. Syftet med bestämmelsen är att klarlägga orsaken till det ordningsstörande beteendet för att därmed kunna rikta relevanta åtgärder för att tillse att eleven ändrar sitt beteende; i syfte att tillförsäkra att alla elever får studiero. Genom denna underlåtenhet menar Skolinspektionen att huvudmannen inte uppfyllt författningarnas krav i syfte att tillförsäkra alla elever en skolmiljö som präglas av studiero.

Ordningsregler

Skolinspektionen bedömer utifrån ovan redovisade omständigheter att huvudmannen uppfyller författningarnas krav gällande ordningsregler vid aktuell skolenhet.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Skellefteå kommun verksamhet vid Ostviksskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller garanterad undervisningstid, betygssättning och dokumentation av betyg och skolans arbete med att

skapa studiero. Det finns därför skäl att förelägga Skellefteå kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Anmärkning

Fjärrundervisning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av informationsinhämtningen inför tillsynen framgår att fjärrundervisning anordnas i språkval franska för årskurs 6.

Elever lärare och rektorn uppger att de som läser språkval franska har lektion via fjärrundervisning i ett klassrum i Byske skola tillsammans med en handledare. Rektorn uppger att fjärrundervisningen utförs av Skellefteå kommun. Den biträdande rektorn tillägger att den undervisande läraren är anställd av Skellefteå kommun och arbetar på Bolidensskolan.

Skolinspektionen har gjort en observation under en fransklektion den 21 mars 2024 på Byske skola. Under lektionen fanns en handledare med under hela lektionen och en lärare ledde lektionen digitalt via fjärranordningen. Det var elva elever närvarande vid lektionstillfället.

Vid kontroll i Skolinspektionens diarium saknas anmälan från Skellefteå kommun om att fjärrundervisning anordnas i ämnet franska vid den aktuella skolenheten.

Rättslig reglering

Fjärrundervisning får i grundskolan endast användas under de förutsättningar och med de begränsningar som följer av 21 kap. skollagen och föreskrifter som har meddelats i anslutning till kapitlet (21 kap. 2 § skollagen).

Fjärrundervisning får bara användas om det för viss undervisning inte finns någon lärare inom huvudmannens skolenhet som uppfyller kraven på legitimation och behörighet enligt 2 kap. 13 § och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan eller elevunderlaget för en viss skolenhet är så begränsat att ordinarie undervisning inom skolenheten leder till betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för huvudmannen (21 kap. 3 § skollagen).

Fjärrundervisning i årskurser 4-6 i grundskolan får användas vid undervisning i moderna språk (21 kap. 4 § skollagen och 5a kap. 2 § skolförordningen).

En huvudman som avser att använda fjärrundervisning i ett visst ämne ska fatta ett beslut om det. Huvudmannen får besluta om att använda

fjärrundervisning för högst ett läsår åt gången. Fjärrundervisning får endast utföras av huvudmän inom skolväsendet (21 kap. 9 och 10 §§ skollagen).

Elever som deltar i fjärrundervisning ska göra det i lokaler som skolenheten disponerar. Vid fjärrundervisning ska det finnas en handledare. I grundskolan ska handledaren finnas närvarande där eleverna befinner sig. Handledaren ska vara en för detta ändamål lämplig person (21 kap. 12 och 13 §§ skollagen).

Huvudmannen ska dokumentera ett beslut om att använda fjärrundervisning och anmäla beslutet till statens skolinspektion (5a kap. 5 och 6 §§ skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolenheten uppfyller förutsättningarna för att få anordna fjärrundervisning i språkval franska. Skolinspektionen kan dock konstatera att Skellefteå kommun inte anmält beslut om att använda fjärrundervisning i ämnet franska till Skolinspektionen, vilket är en brist.

Användning av rektorstiteln och tydliggörande om vem som är skolans rektor

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med rektorn och biträdande rektorn framgår att rektorn delegerat en mängd ledningsuppgifter till den biträdande rektorn utifrån en delegationsordning som är gemensam för Skellefteå kommun.

Av delegationsordningen framgår vilka beslut eller uppgifter som kan delegeras från rektorn utifrån skollagen respektive Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet.

Lärare och representanter för elevhälsan uppger att den biträdande rektorn arbetar på skolan som om hon är rektor, det vill säga utför de uppgifter som en rektor har. Undantaget är vissa mer ingripande beslut som exempelvis anpassad studiegång, avstängning och liknande som fattas av rektorn.

Lärarna uppger att de inte träffar rektorn särskilt ofta utan att det främst sker vid kompetensutvecklingsdagar några gånger per år och vid facklig samverkan.

Rektorn uppger att allt som kan delegeras är delegerat till den biträdande rektorn. Rektorn besöker inte Ostviksskolan med någon regelbundenhet eftersom den biträdande rektorn ansvarar för skolenheten.

Den biträdande rektorn uppger att den biträdande rektorstjänsten i praktiken, med något enstaka undantag, innebär en rektorstjänst. Rektorns

uppgift är att samordna och ta ett övergripande ansvar för de skolor som ingår i rektorsområdet samt de uppgifter som rektorn inte får delegera, exempelvis att fatta beslut om avstängning och liknande. Biträdande rektorn uppger vidare att det finns en samverkan mellan rektorn och de biträdande rektorerna i rektorsområdet vid veckovisa möten.

Det framgår vidare av utredningen att det inte alltid är tydligt vem som bär den författningsreglerade rektorstiteln. Av intervjuer med elever framgår att de uppfattar den biträdande rektorn som skolenheternas rektor. I intervju med lärare och personal ur elevhälsan benämns den biträdande rektor som rektor. Den biträdande rektorn kallas för rektor i skolenhetens utvecklingsplan. Beteckningen "rektor" används i beslut om åtgärdsprogram respektive ett beslut om skriftlig varning men där den biträdande rektorn är den som signerat.

Rättslig reglering

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektor ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Rektor ska benämnas på detta sätt. Benämningen ska förbehållas den som har en anställning som rektor (2 kap. 9 § skollagen).

Rektorn ska besluta om sin enhets inre organisation och ansvara för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Rektor fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar. Rektor får uppdra åt en anställd eller en uppdragstagare vid förskole- eller skolenheten som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda ledningsuppgifter och besluta i frågor som avses i första stycket, om inte annat anges (2 kap. 10 § skollagen).

Läroplanen för grundskolan (Lgr 22) avsnitt 2.8 Rektors ansvar anger att rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektor ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna. Rektor har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för vissa utpekade områden. Dessa är exempelvis att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero och att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver.

Av skollagens förarbeten framgår att det är viktigt att varje skolenhet leds av en enda rektor och att det är tydligt vem som har ansvar för ledningen och samordningen av det pedagogiska arbetet på skolenheten.

Ledningsansvaret får därför inte delas av flera. Rektorn får delegera enskilda ledningsuppgifter och beslutanderätt i vissa frågor och det möjliggör en omfattande frihet vid utformningen av den inre organisationen i skolor men ledningsansvaret för verksamheten ska tydligt åvila rektorn. Det ska vara tydligt för såväl skolans personal som för eleverna och elevernas föräldrar, vem som har ansvaret för ledningen och samordningen av det pedagogiska arbetet, liksom för verksamhetens inre organisation och vad detta ansvar innebär. En elev ska aldrig kunna ha mer än en rektor. Rektorn benämns med sin författningsreglerade titel i den dagliga verksamheten och det är bara rektorer som får upprätthålla dessa benämningar. Andra anställda får med andra ord inte i tjänsten kallas för rektor. Av förarbetena framgår vidare framgår vidare att i det ansvar som rektorn har enligt 2 kap. 9 § skollagen att fungera som ledare och samordnare av det pedagogiska arbetet ingår att rektorn också fattar de beslut som ett sådant ansvar kräver. Bestämmelsen om att rektor beslutar om enhetens inre organisation ska enligt lagstiftaren läsas mot denna bakgrund. 2 kap. 10 § andra stycket skollagen innehåller bestämmelser om rektorns möjlighet att delegera sin beslutanderätt. Delegationen ska avse vissa avgränsade ledningsuppgifter eller beslutanderätt i vissa frågor (proposition 2009/10:165 s. 250-251 och s. 647-648).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionens bedömning är att det finns brister rörande användningen av rektorns författningsreglerade titel och att det är otydligt för elever och personal vem som är skolenheternas rektor. Av utredningen framgår att eleverna ser den biträdande rektorn som rektor. Lärare benämner den biträdande rektorn som rektor och skolenhetens personal ser den biträdande rektorn som deras pedagogiska ledare. Såväl rektorn som den biträdande rektorn uppger att det inte är rektorn som utövar det pedagogiska ledarskapet på skolenheten utan den biträdande rektorn utifrån Skellefteå kommuns delegationsordning.

Skolinspektionen vill i sammanhanget uppmärksamma huvudmannen på att det faktum att rektorn har delegerat en stor mängd ledningsuppgifter och beslutanderätt i frågor till den biträdande rektorn, bidrar till att den biträdande rektorn av personalen uppfattas som skolenheternas pedagogiska ledare samt att eleverna uppfattar den biträdande rektor som sin rektor. Skolinspektionen föreslår därför att huvudmannen och rektorn för skolenheterna ser över rektorns delegation av uppgifter till den biträdande rektorn, med beaktande av att enbart vissa avgränsade ledningsuppgifter eller beslutanderätt i vissa frågor får delegeras enligt gällande lagstiftning. Gällande rektorns ledningsansvar och utövande av det pedagogiska ledarskapet hänvisar Skolinspektionen till den författningstext och de förarbeten som återges i avsnittet Rättslig reglering ovan.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen.

Skellefteå kommuns verksamhet vid Ostviksskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller anmälan om fjärrundervisning samt användning av rektorstiteln och tydliggörande om vem som är skolenhetens rektor.

Då Skellefteå kommun endast underlåtit att anmäla fjärrundervisningen i språkval franska, men i övrigt uppfyller författningarnas krav på området, bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig.

Vad gäller den andra bristen menar Skolinspektionen att Skellefteå kommuns verksamhet vid Ostviksskolan inte uppfyller författningarnas krav vad gäller användning av rektorstiteln och tydliggörande om vem som är skolenheternas rektor. Den biträdande rektorn uppfattas av elever och personal som skolans egentliga rektor och tituleras rektor i vissa dokument. Dock fattas inte några beslut av någon annan än rektorn rörande det som rektorn inte får delegera utifrån skollagen. Skolinspektionen bedömer att bristerna är mindre allvarliga och finner därför skäl att tilldela Skellefteå kommun en anmärkning.

Områden utan konstaterade brister

Frånvarohantering

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Elever och lärare uppger att en av personalen på fritidshemmet går runt till alla klasser vid skoldagens början för att se om någon elev saknas. Lärarna förklarar att om en elev är frånvarande utan att frånvaron är anmäld ringer personalen hem till vårdnadshavarna och frånvaron registreras i ett digitalt system.

Den biträdande rektorn uppger att Skellefteå har en gemensam rutin för frånvarohantering som skolan följer. Om någon elev har hög frånvaro kontaktar skolan vårdnadshavare och gör en enkel utredning/kartläggning och då samtalar elevens mentor med eleven kring de frågorna som finns i ett kartläggningsmaterial för frånvaro. Elever uppmärksammas även utifrån statistik som elevhälsoteamet tar del av. Elevhälsoteamet ser då för vilka elever en enkel utredning behöver göras. För elever som har upprepade eller längre frånvaro är gränsen 20 procent för att en fördjupad utredning

ska inledas. I samband med att en fördjupad utredning inleds informeras huvudmannen.

Representanter för elevhälsan uppger att de deltar i arbetet så snart en fördjupad utredning inleds. Eleven, vårdnadshavare, kuratorn och skolsköterskan har då ett möte och pratar med eleven. Elevhälsan uppger vidare att de arbetar med en fördjupad utredning.

Skolinspektionen har tagit del av dokumentation rörande den fördjupade utredningen av en elevs frånvaro. Av dokumentationen framgår att en utredning inletts inom två veckor efter att elevens frånvaro börjat bli problematisk. Olika åtgärder har beslutats och sedan regelbundet följts upp och vid behov omprövats. Vid det senaste mötet konstaterades att eleven nu är tillbaka i skolan igen.

Rättslig reglering

Barn som är bosatta i Sverige har skolplikt (7 kap. 2 § skollagen).

Alla barn som omfattas av den allmänna skolplikten har rätt till kostnadsfri grundläggande utbildning i allmän skola (7 kap. 3 § skollagen).

En elev i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli (7 kap. 17 § skollagen).

Om en elev har upprepade eller längre frånvaro från grundskolan ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen (7 kap. 19 a § skollagen).

Huvudmannen ska se till att eleverna i huvudmannens grundskola fullgör sin skolgång (7 kap. 22 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Ostviksskolans arbete med frånvarohantering uppfyller författningarnas krav. Vårdnadshavare informeras snabbt vid ogiltig frånvaro. Om en elev har upprepade eller längre frånvaro startas en utredning. Utredningen genomförs i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt elevhälsan. I samband med att utredningen startar informeras huvudmannen. Utifrån utredningen genomförs åtgärder för att komma till rätta med elevens frånvaro.

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare, representanter från elevhälsan och den biträdande rektorn beskriver att om en elev, trots extra anpassningar, riskerar att inte uppnå betygskriterierna för minst E så anmäls detta som en punkt till kommande elevhälsomöte som sker varannan vecka. Efter att lärarna har gjort en anmälan blir lärarna kallade till elevhälsoteamet och en utredning om särskilt stöd genomförs av specialpedagogerna men där lärarna, eleven och vårdnadshavare medverkar. Utredningen kan ta upp till tre veckor. Den biträdande rektorn uppger att hon har delegation från rektorn att besluta om åtgärdsprogram ska upprättas eller inte efter genomförd utredning men att även en specialpedagog har delegation från den biträdande rektorn att göra det. Om utredningen visar att eleven har behov av särskilt stöd utarbetas ett åtgärdsprogram. Representanter från elevhälsan uppger att det är rektorn som fattar beslut om stödet skulle utgöras av exempelvis enskild undervisning. Den biträdande rektorn uppger att åtgärdsprogrammen utvärderas efter en tid och avslutas. Om stödet behöver fortsätta upprättas ett nytt åtgärdsprogram.

Skolinspektionen har tagit del av ett antal åtgärdsprogram. Av åtgärdsprogrammen framgår datum för beslut, när utvärdering ska ske samt information om hur beslutet kan överklagas. Tidpunkt för utvärdering samt vem som är ansvarig för utvärderingen av åtgärdsprogrammen framgår också. I ett fall har beslut om att eleven ska ges enskild undervisning fattats. I det fallet är det rektorn som har fattat beslutet.

Rättslig reglering

Om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de betygskriterier som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen (3 kap. 5 § skollagen).

Om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de betygskriterier som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske

med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att eleven är i behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd (3 kap. 7 § skollagen).

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av åtgärdsprogrammet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av åtgärdsprogrammet ska det även framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till istället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas (3 kap. 9 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer, utifrån ovan redovisade omständigheter, att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Lärare anmäler att elevers eventuella stödbehov behöver utredas. Utredningar genomförs skyndsamt och beslut om särskilt stöd ska sättas in eller inte fattas. Åtgärdsprogrammets utformning uppfyller författningarnas krav och åtgärderna utvärderas. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av utredaren Fredrik Asplén.

Utredaren Anders Holmgren har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Jennie Östman medverkat.